

تشبیه در غزلیات خواجهی کرمانی

مؤلف: اشرف ساعی

پاییز ۹۵

سرشناسه	: سالاری، اشرف، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: تشبیه در غزلیات خواجهی کرمانی / مولف اشرف سالاری.
مشخصات نشر	: موسسه اندیشه کامیاب ایرانیان ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۸۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۴۶-۶۷-۲ : ۱۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: خواجهی کرمانی، محمود بن علی، ۶۸۹-۷۵۳ق. -- نقد و تفسیر
موضوع	: شعر فارسی - قرن ۸ق. - تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry - ۱۴th century - History and criticism
موضوع	: تشبیه
موضوع	: Simile
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ۵۲۵/۳ PIR۵۴۶۵
رده بندی دیویی	: ۸۱۴/۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۱۹۲۱۰

عنوان کتاب	: تشبیه در غزلیات خواجهی کرمانی
ناشر	: موسسه فرهنگی انتشاراتی اندیشه کامیاب ایرانیان
دفتر انتشارات	: تهران - خ انقلاب - پوچ شمیران - خ نور محمدی - پلاک ۳۷ - واحد ۳ - ۷۷۶۴۱۰۸۹ - Email: e_a_kamyab@yahoo.com
مولف	: اشرف کلا سالاری
ویراستار	: محبوبه رضایی
مدیر تولید	: موسسه آموزشی خوارزمی
صفحه آرا	: سید حمید احمدی - سید قلب تنها
طراح جلد	: امیر هاشمی
شمارگان	: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	: اول، ۱۳۹۵
چاپ و صحافی	: موسسه آموزشی خوارزمی
ناظر چاپ	: مهندس پیمان عباد
قیمت	: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۴۶-۶۷-۲
ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۴۶-۶۷-۲

فهرست

صفحه

عنوان

مقدمه ۱۰

فصل اول

محسوس به محسوس ۱۱
معقول به معقول یا عقلی به عقلی ۱۱
محسوس به معقول ۱۲
معقول به محسوس ۱۲

فصل دوم

تشبیه در غزلیات و اجناس مانی ۱۵
تشبیه از منظر مفرد و جمع و مستحب بودن طرفین ۱۶
تشبیه مفرد و مقید ۱۶
تشبیه مرکب ۱۸
تشبیه تسویه ۲۵
تشبیه ملفوف ۲۵
تشبیه مفروق ۲۶
تشبیه معکوس یا مقلوب ۲۹
تشبیه مضمحل ۲۹
تشبیه مشروط ۳۱
تشبیه تفضیل ۳۱
تشبیه تمثیل ۳۳
اضافه تشبیهی ۳۳
تشبیه مفرد به مفرد ۳۶

فصل سوم

اضافه تشبیهی (مفرد به مفرد) ۳۹

- ۴۰- وجه شبه مرکب محسوس وجه شبه مرکب محسوس
- ۴۰- تشبیه بلیغ و مضمّر و مجاز به علاقه آئیه و ملازمت تشبیه بلیغ و مضمّر و مجاز به علاقه آئیه و ملازمت
- ۴۱- تشبیه ملفوف و مضمّر تشبیه ملفوف و مضمّر
- ۴۱- تشبیه مفرد به مرکب و ایهام تشبیه مفرد به مرکب و ایهام
- ۴۲- جمع و مقید جمع و مقید
- ۴۲- اضافه تشبیهی و مقید اضافه تشبیهی و مقید
- ۴۲- تشبیه معقول به محسوس و مفرد به مفرد تشبیه معقول به محسوس و مفرد به مفرد
- ۴۳- تشبیه محسوس به محسوس و مضمّر تشبیه محسوس به محسوس و مضمّر
- ۴۳- تشبیه صمر ایهام تشبیه صمر ایهام
- ۴۴- تشبیه مقید و تشبیه مقید و
- ۴۵- تشبیه و استعاره تشبیه و استعاره
- ۴۵- تشبیه بر مبنای استعاره تشبیه بر مبنای استعاره
- ۴۶- تشبیه مُرسَل و کنایه تشبیه مُرسَل و کنایه

فصل چهارم

- ۴۷- اضافه تشبیهی و آمیزه‌ای از استعاره و کنایه اضافه تشبیهی و آمیزه‌ای از استعاره و کنایه
- ۴۷- اضافه تشبیهی و کنایه اضافه تشبیهی و کنایه
- ۴۸- اضافه تشبیهی و استعاره اضافه تشبیهی و استعاره
- ۵۰- اضافه تشبیهی محسوس به محسوس اضافه تشبیهی محسوس به محسوس
- ۵۰- تشبیه مقید و استعاره تشبیه مقید و استعاره
- ۵۲- تشبیه مفروق و اضافه تشبیهی و استخدام تشبیه مفروق و اضافه تشبیهی و استخدام
- ۵۵- تشبیه مقید محسوس به محسوس و کنایه (ایما) تشبیه مقید محسوس به محسوس و کنایه (ایما)
- ۵۵- تشبیه مرکب به مقید تشبیه مرکب به مقید

۵۶ تشبیه مقید و کنایه

۵۶ تشبیه محسوس به معقول و مضمّر و ایهام

فصل پنجم

۵۷ تمثیل و ملفوف

۵۷ تشبیه تمثیل و کنایه

۵۸ تشبیه مفرد به مفرد و کنایه

۵۸ تشبیه تفضیل بر مبنای استعاره

۵۹ اضافه تشبیهی و ایهام

۵۹ تشبیه تمثیل و ایهام

۶۰ تشبیه و کنایه

۶۰ تشبیه مقید و مجاز به استعاره جزء به کل

فصل ششم

۶۳ استخدام

۶۳ استخدام و کنایه

۶۴ تشبیه مقید به مقید

۶۵ تشبیه مرکب و مضمّر

۶۶ تشبیه مفرد محسوس به محسوس و معقول به محسوس و مجاز

۶۶ تشبیه تمثیل و استعاره

۶۶ تشبیه مضمّر و مفروق و تفضیل

۶۷ تشبیه مفرد به مفرد محسوس و کنایه اسمی بعید

۶۷ تشبیه تفضیل و کنایه بعید

۶۸ اضافه تشبیهی و تشبیه مضمّر

۶۸ تشبیه مقید

۶۸ تشبیه مضمَر و مقید

۶۹ تشبیه مفرد به مفرد و کنایه و ایهام

۶۹ اضافه تشبیهی مفرد به مفرد

۷۰ تشبیه مفروق و مقید

۷۰ تشبیه تفضیل و مضمَر

۷۱ تشبیه مقید محسوس به محسوس

۷۱ تشبیه صریح و کنایه

فصل بیستم

۷۳ تشبیه مسل و تسل

۷۳ تشبیه مرسر و تسل مفروق

۷۴ تشبیه معقول به محسوس بلیغ

۷۴ تشبیه مقید و ایهام

۷۵ تشبیه مرکب و مفرد

۷۵ تشبیه مرکب و مفروق

۷۵ تشبیه مضمَر و ایهام توأمان

۷۶ تشبیه مقید محسوس به محسوس

۷۶ تشبیه مضمَر و بلیغ

۷۶ تشبیه بلیغ و مقید

۷۷ تشبیه ملفوف استعاره مکنیه و مصرحه

۷۷ تشبیه مفروق و مرکب

۷۸ تشبیه مرکب به مرکب

۷۹	تشبیه بلیغ
۷۹	تشبیه بلیغ (محسوس به محسوس)
۸۰	تشبیه بلیغ و استعاره تبعیه
۸۰	تشبیه و مضمیر، وجه شبه در شبه اقوی است
۸۰	شبه مفروق و تفصیل
۸۱	تشبیه فشرده و استعاره مطلقه
۸۲	تشبیه پیده مرکب
۸۳	منابع

مقدمه

تشبیه از باب تفعیل به معنای همانند نمودن دو یا چند پدیده است و در اصطلاح بیان مانند نمودن پدیده یا امری است به پدیده یا امر دیگر بر اساس تخیل و عاطفه.

تشبیه چهار رکن دارد: مشبه، مشبه به، وجه شبه، و ادات تشبیه. به مشبه و مشبه به طرفین تشبیه می گویند، مثال برای تشبیه:

آثار آفتاب شده جرعه قدح متقار عندلیب شده زخمه رباب ← سازی است.

که "جرعه قدح" را در تالاف به "فروع آفتاب" تشبیه نموده است و "زخمه رباب" را که کوک، سرکج و کمی سره است به متقار بلیل تشبیه نموده است.

چنانکه در دو تشبیه بالا مشاهده می شود، تنها مشبه و مشبه به در تشبیه وجود دارد و از دو رکن دیگر، خبری نیست. وجود و حضور وجه شبه و ادات تشبیه، الزامی نیست و نبودن آنها اتفاقاً بر بلاغت تشبیه می افزاید و یا:

گل سرخ ز روی جوان خجلت بنفشه چو زلفین جانان معطر

"گل سرخ" را به "رؤی جوان" تشبیه نموده و "به خجلت" وجه شبه است که از آن مجازاً "سرخ روی" گرد شده است و "بنفشه" را به "زلف" خوشبوی جانان تشبیه نموده است. در هر دو تشبیه چنانکه مشاهده می شود، هر چهار رکن وجود دارد.

طرفین تشبیه: ممکن است طرفین تشبیه از محسوسات و یا معقولات و یا یکی معقول و دیگری محسوس باشد بنابراین چهار حالت برای طرفین تشبیه در این مورد به شرح زیر اتفاق می افتد:

۱. تشبیه محسوس به محسوس

۲. تشبیه معقول به معقول

۳. محسوس به معقول

۴. معقول به محسوس